

ЕКОНОМІКА

Аліна Ребенюк

●

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ ПІДПРИЄМСТВ ГАЛУЗІ ВИРОБНИЦТВА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ, НАПОЇВ ТА ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

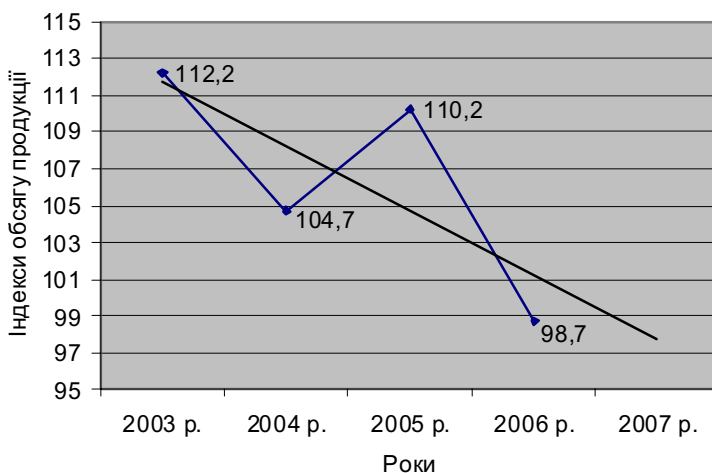
Стаття присвячена аналізу інвестиційних проектів підприємств галузі харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів Чернігівської області. Охарактеризовано взаємозв'язок показників діяльності підприємств з рівнем впровадження інвестиційних проектів. Визначено сильні та слабкі сторони процесу управління інвестиційними проектами.

І. Вступ. Станом на 2007 р., у структурі обсягів виробництва промислової продукції Чернігівської області 40,6% продукції забезпечує галузь виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, що пояснюється великою кількістю сільськогосподарських підприємств, які надають сировину для переробки, родючістю ґрунтів, розвиненою інфраструктурою [5]. До роботи на підприємствах галузі зосереджено працюючих загальною чисельністю 16839 чоловік (26,4% чисельності у промисловості області), що на 3,1% менше порівняно з 2005 р. Інвестиції в основний капітал становлять 264,7 млн. грн. (на 12,9% більше, ніж у 2005 р.), що зумовило збільшення обсягів виробництва продукції галузі до 2872,8 млн. грн. (на 1,3% більше порівняно з 2005 р.) [4].

На рис. 1 представлено загальну динаміку обсягів виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів за 2003-2006 рр.

Як видно з рис. 1, динаміка виробництва галузі за роками змінюється (від 112,2% до 98,7%), проте спостерігається тенденція зменшення. Ця тенденція пояснюється високими витратами на виробництво, низькою інвестиційною привабливістю регіону, негнучкою системою оподаткування та ін. [1].

Подальший розвиток галузі виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів визначається швидким оборотом її капіталу та інтегративними можливостями з агропромисловим комплексом.

Рис. 1. Динаміка обсягів виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів:

1 – лінія динаміки індексів; 2 – лінія тренду

У Чернігівській області у 2006 р. обсяги сільськогосподарської продукції збільшилися на 1,1% порівняно з 2005 р. Протягом 2007-2015 рр. планується подальше нарощування виробництва, що доводить можливість збільшення обсягів виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів [5].

Згідно зі стратегією розвитку Чернігівської області [5], за оптимістичним прогнозом, виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів у 2010 році у вартісному виразі досягне 3800 млн. грн. (на 32,2% більше, ніж у 2006 р.), у 2015 р. – 4500 млн. грн. (на 56,6% більше порівняно з 2006 р.). Тому проблема пошуку шляхів реалізації прогнозних сценаріїв розвитку галузі в Чернігівській області є актуальним питанням на даний час.

II. Постановка завдання. Умовами забезпечення реалізації оптимістичних прогнозів розвитку галузі харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів є: розширення співпраці із сільгоспвиробниками; стимулювання до збільшення виробництва конкурентоспроможних товарів та послуг; активна підтримка, у т.ч. з боку держави, інвестиційної діяльності; забезпечення державної підтримки інвестицій у конкретні проекти.

Отже, реалізація інвестиційних проектів є одним з важливих факторів успішного функціонування підприємств галузі на сьогодні і в перспективі.

Таким чином, основними завданнями статті є: 1) дослідження зв'язку між показниками діяльності підприємств галузі та рівнем реалізації інвестиційних проектами; 2) виявлення сильних та слабких сторін управління інвестиційними проектами; 3) визначення шляхів удосконалення процедури управління інвестиційними проектами.

III. Результати. За період з 2002 р. по 2007 р. в Чернігівській області зареєстровано 26 інвестиційних проектів, які розроблялися та впроваджувалися в межах дії спеціального режиму інвестиційної діяльності, запровадженого до 1 січня 2003 року Законом України «Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку в Чернігівській області» [2].

У галузі виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів Чернігівської області, станом на 01.01.2007 р., розроблено та впроваджено три інвестиційні проекти [5]:

1. Інвестиційний проект «Створення дільниці по випуску твердих та плавлених сирів» на ЗАТ «Городнянський маслозавод», м. Городня.

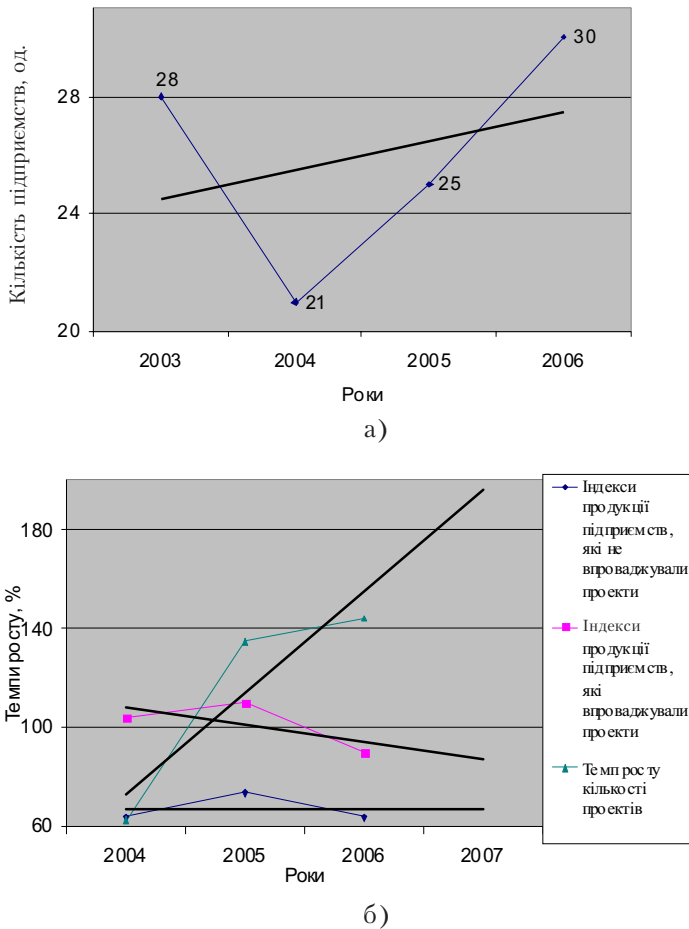
2. Проект «Модернізації цеху по випуску твердих, плавлених сирів та молочного цукру» на ЗАТ «Новгород-Сіверський сирзавод», м. Новгород-Сіверський.

3. Інвестиційний проект «Виготовлення крохмалю та крохмалепродуктів із картоплі та пшениці» на дочірньому підприємстві «Левона-С» ПНВП «Левона», смт Седнів Чернігівського району.

Кошторисна вартість інвестиційних проектів становить 5,07% від загальної кошторисної вартості інвестиційних проектів області.

За 2003-2006 рр. інвестиційні проекти забезпечили додатковий прибуток як для підприємств, на яких вони реалізуються (від 5,4 млн. грн. до 14,9 млн. грн.), так і для місцевого бюджету (від 1,7 млн. грн. до 16,7 млн. грн.), а також досягнення соціального ефекту. При цьому виявлено відхилення фактичних показників ефективності від показників, зазначених в бізнес-планах проектів.

Окрім інвестиційних проектів, в області протягом 2003-2006 рр. також було розроблено та впроваджено 118 інноваційно-інвестиційних проектів, відмінність яких від інвестиційних полягає в тому, що вони не передбачають отримання державних податкових пільг. У ході аналізу роботи 67 підприємств галузі виявлено, що 55 з них займалися проектною діяльністю (рис. 2) [4].

Рис. 2. Динаміка активності проектної діяльності підприємств:

а) - кількість підприємств з інноваційно-інвестиційними проектами; б) - показники роботи підприємств; 1 – динаміка кількості підприємств, які впроваджували проекти; 2, 3 – лінії тренду темпів росту кількості проектно активних підприємств та росту кількості інноваційно-інвестиційних проектів, відповідно; 4, 5 – лінії тренду динаміки індексів продукції підприємств, які впроваджували проекти та які не впроваджували, відповідно.

Як видно з рис. 2 а, на даний час спостерігається тенденція збільшення кількості підприємств галузі виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів,

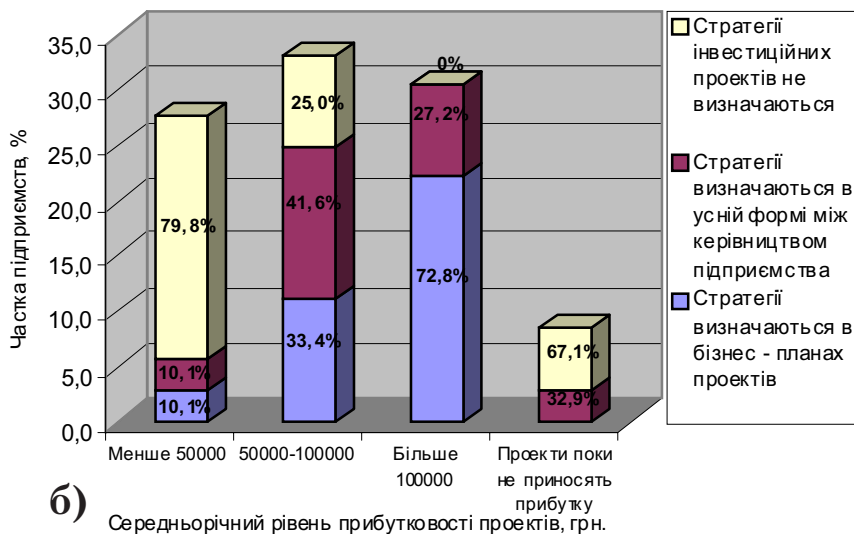
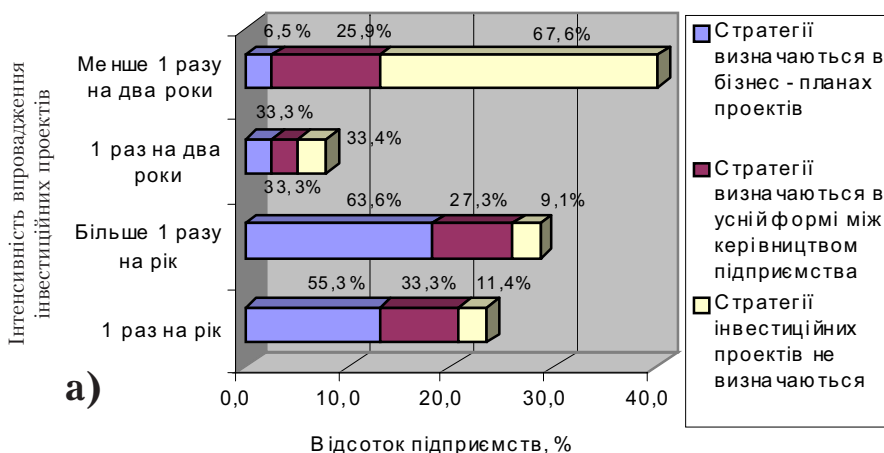
які впроваджують інноваційно-інвестиційні проекти. На проектно орієнтованих підприємствах визначено щорічний приріст продукції на 1,1%, хоча у 2006 р. обсяги виробництва зменшилися (рис. 2 б).

Враховуючи те, що, робота підприємств, які не впроваджують проекти, не забезпечила приріст продукції за 2003-2006 рр., впровадження інноваційно-інвестиційних проектів на підприємствах є одним з головних факторів збільшення обсягів виробництва продукції та рівня прибутковості підприємств.

Для визначення сильних та слабких сторін процесу управління інвестиційними проектами здійснено експертну оцінку шляхом анкетування працівників 16 підприємств з 4 районів Чернігівської області.

У ході дослідження було визначено, що основними слабкими сторонами управління є відсутність методики розробки інвестиційного проекту як інструменту реалізації ділової стратегії підприємства та обґрунтування стратегій управління проектами, що зумовлює відсутність системи управління відхиленнями на основі використання принципів стратегічної гнучкості.

Проведений аналіз інвестиційних проектів підприємств (рис. 3) показав, що на проектно орієнтованих підприємствах стратегія управління проектом загалом визначається у бізнес-планах (рис. 3 а). Такі проекти мають найвищий рівень прибутковості (рис. 3 б).

Рис. 3. Залежність показників реалізації інноваційно-інвестиційних проектів від форми визначення їх стратегій:

- а) - залежність форми стратегії від інтенсивності проектної діяльності;
- б) – залежність прибутковості проектів від форми визначення стратегій.

Оскільки на 25% досліджених підприємств реалізація проектів забезпечує більше 51% загального прибутку, а також досягнення соціального ефекту для забезпечення ефективності реалізації ділової стратегії та підвищення рівня прибутковості підприємств, доведено доцільність опрацювання та впровадження в практичну діяльність методики розробки та управління інвестиційними проектами з визначенням стратегій їх реалізації [3].

IV. Висновки. У результаті дослідження можна зробити такі висновки:

1. Результати діяльності промислових підприємств залежать від рівня проектної діяльності підприємства. Реалізація інвестиційних проектів є однією з умов досягнення запланованих показників розвитку галузі виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів.

2. Основними слабкими сторонами управління інвестиційними проектами є відсутність методики розробки інвестиційного проекту як інструменту реалізації ділової стратегії підприємства та обґрунтування стратегій управління самими проектами.

3. Для ефективного досягнення стратегічних цілей підприємства доцільно при розробці проекту визначати стратегію його реалізації.

Джерела та література:

1. Головне управління статистики. Чернігівщина у 2005 р. // Деснянська правда. -2006. - №11. - С. 2.
2. Закон України «Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку в Чернігівській області» від 25.03.2005 р. №2505-IV.
3. Сахно Є.Ю., Гавриш О.А., Ребенок А.В. Визначення стратегії управління інвестиційним проектом // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. - 2006. - № 2. - С. 173-182.
4. Статистичний щорічник «Чернігівщина-2006». –Чернігів: Головне управління статистики у Чернігівській області, 2007. - 506 с.
5. Стратегія соціально-економічного розвитку Чернігівської області на період до 2015 року. –Чернігів: Чернігівська обласна адміністрація, 2006. -153с.

Ольга Симонова

СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ ТА РОЛЬ ВЛАДНИХ СТРУКТУР У СТВОРЕННІ ПРИВАБЛИВОГО КЛІМАТУ РЕГІОНУ

(на прикладі Чернігівської області)

Постановка проблеми. Сучасний стан національної економіки характеризується динамічними змінами відтворювальних процесів у напрямку відродження вітчизняного виробництва. В контексті цього процесу винятково пріоритетною стає роль інвестицій як каталізатора прогресивних зрушень у суспільному виробництві.

Регіональна інвестиційна політика України має будуватися на основі стратегії „форсууючого розвитку” соціальних аспектів життєдіяльності держави. Необхідно прагнути до зменшення територіальної диференціації, що означає зближення регіонів за рівнем соціально-економічного розвитку. В кожному конкретному регіоні необхідно відійти від принципу загальної уніфікації і використовувати ресурс регіональної розмаїтості, культурної самобутності і господарських укладів, у зв'язку з чим варто вибрати свою систему координат для вкладання інвестицій, тому що регіони України відрізняються один від одного демографічними, економічними, соціальними, історико-економічними, етнокультурними, релігійними, ресурсо-екологічними ознаками. [3, 286-287]

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Безумовно, проблемам інвестиційної